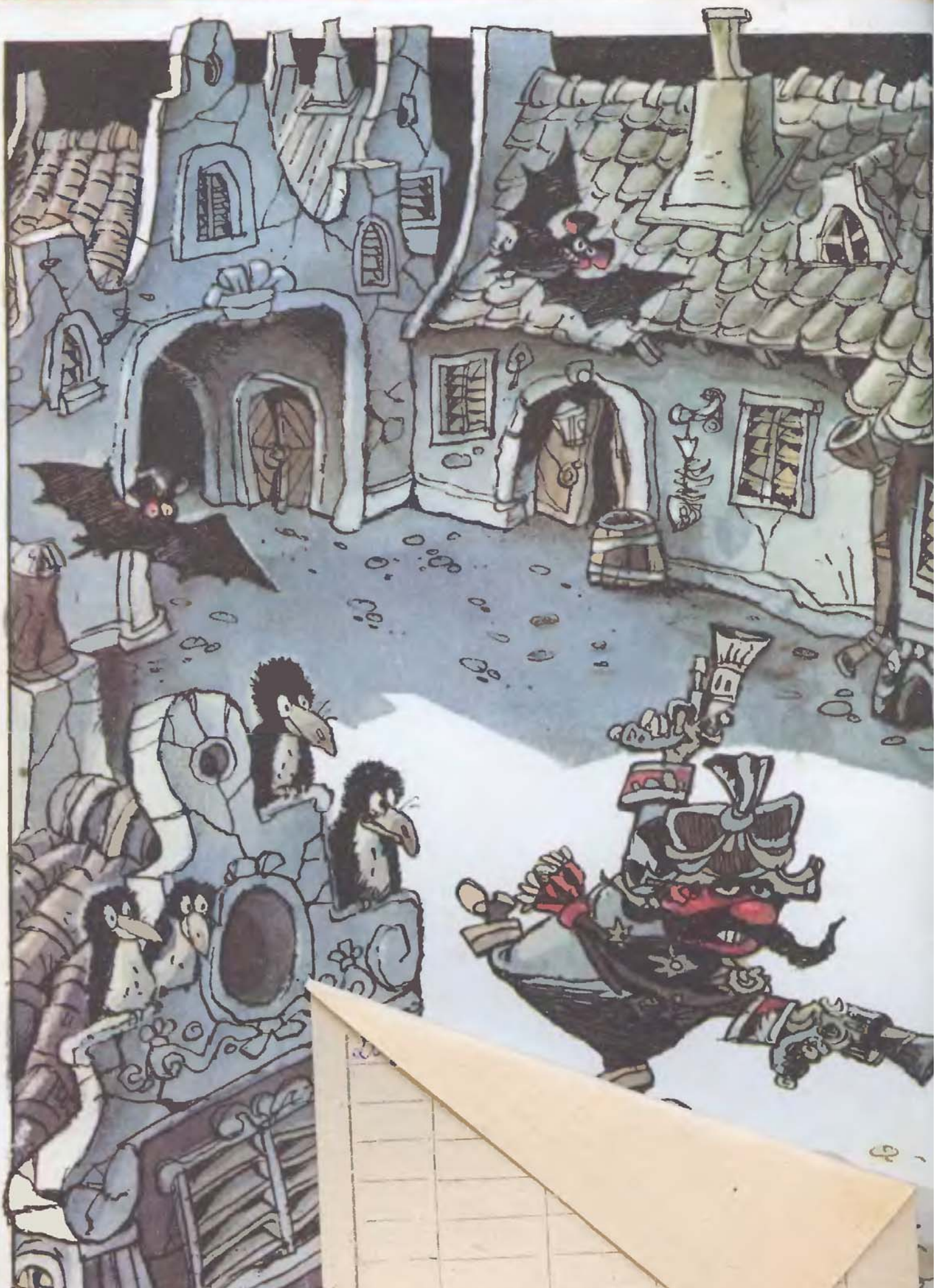

844*7-
МЛВ53

Петро
Висоцький

ЧОМУ УСМІХАЮТЬСЯ ДІТТИ

мл 844к72-3.
В 53

Петро Висоцький

ЧОМУ УСМІХАЮТЬСЯ ДІТИ

ПОВІСТЬ-КАЗКА

Для дошкільного та молодшого шкільного віку

Художник
ВЛАДИСЛАВ ШИРЯЄВ

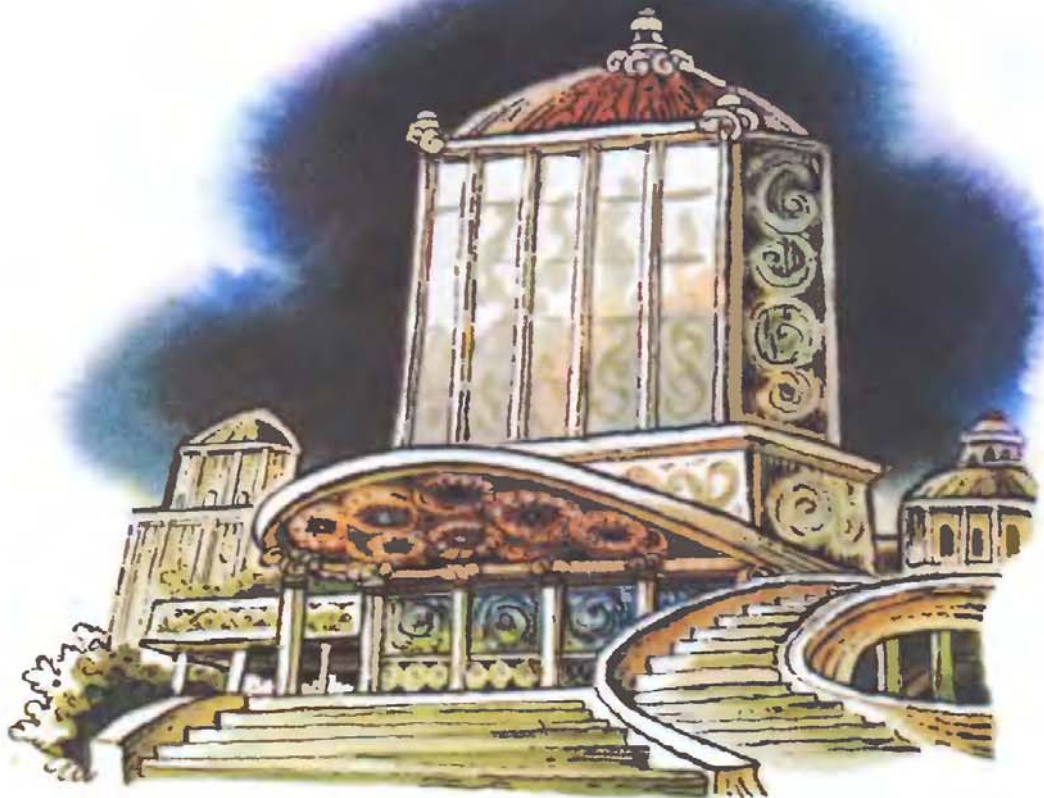
08
бр.

мл 1

КИЇВ «ВЕСЕЛКА» 1990

Городская ЦБС
для детей

НЕОНОВИЙ ПРОСПЕКТ

Навколо лежала ніч. Неоновий проспект сяяв денним світлом. Безліч неонових літер, наче великі світляки, бігали по стінах хмарочосів, зливалися у суцільне рекламне сонце. «Тут завжди день!» — проголошували неонові гірлянди проспекту. З дверей нічних атракціонів лунали музика, сміх.

Лише в двох будинках, які стояли один проти одного, панувала тиша. Та здавалося, що саме вони найгаласливіші на всьому проспекті. Над дверима одного з будинків палав неоновий напис: «Найсолодший магазин». А у вітрині...

Жовтогаряче сонце, викладене з солодких лимонних часточок, сяяло, мов справжнє. По небу були розкидані хмарки з білого та рожевого зефіру. Внизу вишикувалися стрункі карамельні хмарочосики, шоколадні деревця з цукатним зеленим листячком. Солодке сонце дивилося на автомобілі з молочного шоколаду, які, здавалося, ось-ось помчать стрімкою бісквітною дорогою; сонце усміхалося карамельним

хлопчикам і дівчаткам. Вони стояли на тротуарах, викладених з кольорових «подушечок».

Одне слово, за склом вітрини знаходилося справжнє солодке місто. А за містом, біля лимонадної річки, розкинувся великий мармеладний луг.

А ще там були... Легше сказати, яких тільки солодких чудес там не було!

Будинок навпроти не поступався привабливістю. Тут був «Найіграшковіший магазин».

За склом вітрини з написом «Іграшки для дітей» їздили маленькі автомобілі, механічні мавпочки стрибали з дерева на дерево, а красуні-ляльки танцювали, плескали в долоні і тоненько промовляли: «Ми найкращі! Купуйте нас!»

Власник цього магазину називав іграшками всі речі, що оточують людей. Ось чому в іншій вітрині з написом «Іграшки для дорослих» було все — від звичайнісіньких гудзиків до справжніх кулеметів.

Неподалік од цих найбагатших будинків Неонового проспекту у всі боки наїжачилася гарматами велика фортеця.

Провалля її віконниць були заграбовані. Фортеця дивилася на світ сліпучими прожекторами. Над її головною брамою великими літерами був напис «Найнепереможніший генерал».

МАЛЮК І КРИХІТКА

Та ось небо стало рожевим. Перші промені справжнього сонця освітили безліч старих невеличких будиночків, що тулилися навколо Неонового проспекту. Саме від них одгороджувався проспект спинами своїх хмарочосів. Адже багатії над усе бояться злиднів.

З будиночків стали виходити сумні люди. Дорослі й діти. Одяг їхній був пошарпаний і жалюгідний, як і помешкання. Похнюпивши голови, люди мовчки прямували до чорних від сажі фабричних будівель. Націлені в небо димарі фабрик, здавалося, тільки й чекають миті, щоб вистрілити вгору їдким сірим димом.

Уже багато років саме так починався день у малесенькій країні з незвичайною назвою — Квітанія.

Лише двоє — хлопчик і дівчинка — поспішали щоранку на Неоновий проспект. Сьогодні хлопчик опинився там трохи раніше. Він хотів було зайти до «Найіграшковішого магазину», де вже кілька місяців працював, але побачив дівчинку.

— Доброго ранку, Крихітко!

Дівчинка сумно подивилася на нього:

— Ти гадаєш, Малюк, він буде добрий?

Відповісти Малюк не встиг.

— Гей, хлопче! — почув він голос свого Хазяїна і зник у дверях «Найіграшковішого магазину».

Крихітка попрямувала до будинку навпроти.

За мить Малюк з'явився на порозі з великою поливальницею в руках. Щоранку він приходив сюди, до квітника, розташованого біля «Найіграшковішого магазину», і поливав ще сонні квіти. Квіти прокидалися, розкривали перед хлопчиком барвисті пелюстки і довірливо тупилися до нього, ніби хотіли сказати своє запашне «дякую». Та квіти розмовляти не вміють. І Малюк сам розповідав їм, що живе у розвалюсі на міській околиці, розповідав, як перебивається на ті два мідяки,

які платить йому Хазяїн. Квіти у відповідь співчутливо хитали голівками, а Малюку від того ставало веселіше.

Раптом у будинку навпроти здійнявся галас.

— Ах ти негідниця! Розплескала мій солодкий крем!— верещав Хазяїн «Найсолодшого магазину».— Ось тобі... Ось!

З дверей магазину вилетіла Крихітка й брязнула на холодний асфальт. Малюк кинувся до неї:

— Він знову тебе бив?

— Так...— крізь сльози прошепотіла Крихітка.

— Не плач...— пригорнув дівчинку Малюк.— Виросту — нікому не дозволю тебе кривдити!

— Нікому?!

— Нікому-нікому!

— Коли вже ти виростеш?— зітхнула дівчинка.

— Скоро! Ось побачиш! Настане день... Не буде у тебе Хазяїна, і в мене теж... І все тут буде наше!

Крихітка недовіжливо подивилася на хлопчика.

— Все-все?

— Все-все!— впевнено сказав той.

— І ми будемо гратися іграшками?

— Будемо!

— І їстимемо цукерки?

— Цукерки!

— І гойдатися на гойдалці?!

— Авжеж,— розвеселився Малюк.

— А потім побіжимо на луку... Барвисту луку! — замріяно прошепотіла дівчинка.

— Там буде багато квітів!

Малюк згадав про свої квіти й нумо їх поливати.

— Квітів...— Крихітка знову зажурилася.— Таких красивих, як оці?

— Таких...— ніжно погладив квіти Малюк. Та враз почув схлипування.— Чому ж ти плачеш, Крихітко? Чому?

— Ніколи, чуєш, ніколи не буде в нас цукерок, іграшок і гойдалки! І завжди стоятимуть пишні палаци, ця фортеця, яка їх охороняє! Ми працюватимемо з ранку до ночі! І не буде ні луки... ні річки... ні квітів!..

— Будуть!— гаряче заперечив хлопчик і хутко зірвав велику рожеву квітку.

— Ой, що ти накоїв? — зойкнула Крихітка.— Твій Хазяїн може дізнатися!..

Хлопчик подивився на квітник, потім на Крихітку і усміхнувся:

— Зате в тебе є справжня квітка! — Він приклав квітку до золотавого волосся дівчинки і замилювався нею.— Тепер ти найкрасивіша Крихітка у світі.

— Найкрасивіша...

Та за мить усмішка зникла з дівчачого обличчя. З дверей «Найсолодшого магазину» вибіг розлючений Хазяїн.

— Замість того, щоб готувати крем для моїх тістечок, ти базикаєш з цим неробою! — і він кинувся з кулаками до Крихітки.

— Не займайте її!— став на захист дівчинки Малюк.

— Що?! — Хазяїн від несподіванки аж отетерів. Та враз отямився і відштовхнув Малюка.— Геть, лобуряко! — Він повернувся до зляканої Крихітки і потягнув її до магазину: — А ти, поки не приготуєш крем, додому не підеш!

Малюк лежав посеред квітника. Він затулив очі руками, щоб квіти не бачили його сліз. Адже плакав хлопчик не від болю — від своєї безпорадності.

— В магазині не прибрано і в майстерні теж, а він, бачте, спить!..

Над Малюком, широко розставивши ноги, стояв власник «Найіграшковішого магазину». Він був довготелесий, сухорлявий, наче жердина, і мав велику лисину.

— Пробачте... Я...— Підхопився розгублений Малюк.

— Гайда працювати! — гримнув на нього Хазяїн і штовхнув його до дверей.

КВІТАНСЬКІ БАГАТІЇ

Неоновий проспект ожив. Але мешканці хмарочосів ще не могли бачити сонця: його затуляла височезна фортеця.

Легкі хмарки повільно сунули по сліпучо-блакитному небу. Одна з них, кумедна, схожа на маленького чоловічка, задивилася на строкатий натовп. Хмарка навіть не помітила, як налетіла на гострий шпиль фортеці. Наче ужалена, відскочила од нього і застигла над проспектом.

На порозі будинку з'явився Власник «Найіграшковішого магазину».

— Поспішайте! Поспішайте! — гукав він у натовп. — Іграшки для дітей і дорослих! Тут кожен знайде іграшку для себе: дитина — найкращу ляльку, перукар — найгостріші ножиці, водій — найсучасніший автомобіль, військовий — найновішу зброю!

Поки Власник зазивав покупців, відчинилися двері будинку навпроти.

— Відвідайте «Найсолодший магазин»! Покуштуйте мої ласощі — і ви

відчуєте, що таке радість!— як артист на сцені, промовляв Хазяїн «Найсолодшого магазину».

— Дитячі і дорослі іграшки! Найкращі в світі! — несамовито викрикував власник «Найіграшковішого магазину».

Зрештою, він добряче-таки захрип, тож перекричати свого сусіда вже не міг.

— Купуйте радість! Радість льодяникова! Радість шоколадна! Радість бісквітна! — закликав й далі покупців Хазяїн ласощів.

— Тут продається солодке життя!

Та раптом його перестали чути, бо весь проспект заповнив гучний металевий голос:

— «Найіграшковіший магазин» чекає на вас! Поспішайте! Заходьте! Дивіться! Купіть — ви не пошкодуєте!

Натовп весело спостерігав за тим, що діється.

Нічого не розуміючи, гладкий Хазяїн ласощів глипав то на Власника іграшок, то на натовп, на вікна будинків, на фортечні гармати.

Нарешті він здогадався, звідки той голос.

— Що це таке?— запитав гладун Власника іграшок, який тримав у руці невелику блискучу коробочку.

— Іграшка,— відповів той і додав:— Моя!

— Зараз же вгамуй свою іграшку!

— І не подумаю.

— Ага, так? Так? — захлинувся від люті Хазяїн солодощів.—

Тоді...

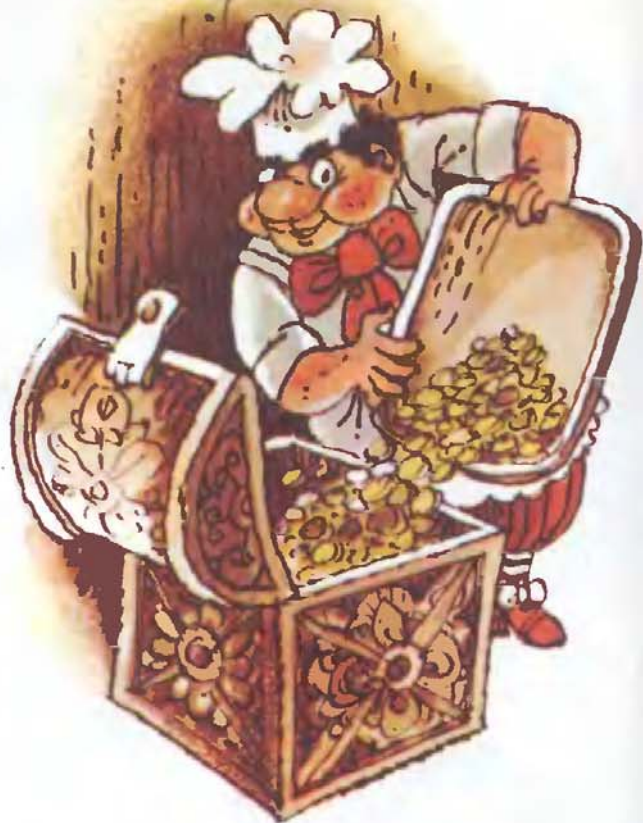
Він відступив на кілька кроків, розігнався і вдарив Власника «Найіграшковішого магазину». Магнітофон,— а саме з нього лунав металевий голос,— вилетів з рук його власника, впав на асфальт замовк. Суперники ж качалися по землі й щосили гамселили один одного.

Натовп реготав. Та ось зарипіла фортечна брама і звідти, шкутильгаючи, вибіг Генерал. Вуличний гармидер розбудив його. Спросоння він переплутав чоботи і взув правий на ліву ногу, а лівий — на праву. З-під військового кашкета стирчала розкуйовджена чуприна. В одній руці Генерал тримав дуже великий, як на його маленький зріст, пістолет, а другою намагався застібнути гудзика на мундирі. Та від переляку пальці його не слухалися.

Всі продовжували сміятися, але вже над безпорадністю Генерала

Та варто було йому стрельнути вгору, як натовп одразу принішк і розійшовся по домівках. Адже в таких випадках усі багатії чинять саме так. «Аби чогось не сталося,— думають вони.— Краще не втручатися». А в хмарочосах на Неоновому проспекті жили багатії-туристи. Вони приїхали до Квітанії з сусідніх країн, маючи на меті одне — порозважатися. Тому за якусь хвилину з усіх вікон та дверей знову лунали музика і сміх.

ХИТРОЦІ КВІТАНСЬКИХ БАГАТІЇВ

Колись у цій маленькій країні з гарною назвою Квітанія не було ні багатих, ні бідних. Мешканці країни жили в достатку і злагоді. Біля кожного будинку в невеликому садочку росли чудові квіти. І вдень і вночі над вулицями стояв ніжний аромат квітів.

Якось до Квітанії прибули двоє чужинців. Один з них, гладкий та пихатий, побудував на околиці міста невеличку кондитерську фабрику. Потім відкрив магазин, де продавав свої ласощі.

Другий чужинець теж побудував собі магазин, а на протилежній околиці міста і фабрику, на якій виготовляли різні машини та іграшки.

Квітанці охоче купували іграшки та солодощі. Адже для дітей нова іграшка чи цукерки — то справжнє свято. Тоді власники магазинів поступово стали продавати свої вироби дорожче. Вони наче змагалися в цьому: якщо один з них піднімав ціну на одну копійку, то другий — на дві. А покупцям не лишалося нічого іншого, як платити гроші, аби не позбавляти своїх дітей радощів.

Власники фабрик багатіли просто на очах. Вони скуповували всі магазини в Квітанії. Ціни все росли й росли. Аби не вмерти з голоду,

людям доводилося працювати з раннього ранку до пізньої ночі. Тож не дивно, що незабаром вони почали обурюватися.

Прокинувшись одного ранку, люди побачили на стінах фортеці безліч гармат і маленьку людину у військовій формі. Досі місцеві багатії використовували стару фортецю як склад. А ось тепер, злякавшись, вони потай встановили на стінах фортеці гармати, які купили в сусідній країні, і довірили їх маленькому Генералу. Той, не гаючи часу, замовив іноземному кравцеві новий мундир, начепив на нього нагороди і почав називати себе Непереможним Генералом. Аби всі боялися.

Квітанці відтоді вже не обурювалися, але з їхніх облич зникли усмішки. Адже, коли в очі дивляться гармати, не до жартів. Та хіба ж це життя?!

І люди потай від фабричних наглядачів почали готуватися до повстання.

Тепер уже ніхто в Квітанії не купував іграшок і ласощів. Їх тільки виготовляли. Всі склади міста були забиті цими товарами. Багатії не знали, що й робити.

Тоді вирішив втрутитися Генерал.

Одного ранку він викликав Хазяїна ласощів і Власника іграшок у фортецю на таємну нараду.

— Я бачу,— відразу, навіть не привітавшись, перейшов до справи маленький вусань,— без моєї допомоги вам аж ніяк не обійтися.

— Так, так...— улесливо заспівав солодкий товстун.— Він був таки добрячий підлабузник.

Власник іграшкового магазину насторожено мовчав. Він уже здогадався, що генералова допомога обійдеться йому дорого.

— А ти як вважаєш? — спідлоба подивився на нього Генерал, витягнув з кишені пістолет і поклав поруч.

— Так, пане Генерал,— підхопився на ноги Власник іграшок.— Тільки ви й можете нам допомогти.

— Ото ж бо! — погладив свою зброю Генерал.— Тоді затямте щоб ваші товари не залежувалися на складах — потрібні покупці

— Це ми знаємо,— вихопилось у Власника іграшок.

— Мовчати!

Той з переляку прикусив язика.

— Де ж узяти покупців? — знову запитав Генерал і сам же відповів.— Вони до нас приїдуть з інших країн!

— Але ж як про нас довідаються покупці? — тремтячим голосом проспівав Хазяїн солодкого магазину.— Та й хто поїде у таку далечинь, коли в усіх країнах своїх цукерок вдосталь?..

Генерал зверхньо подивився на багатіїв:

— У зарубіжних газетах ви надрукуєте сотні оголошень. Вони сповістять, що в Квітанії все найкраще: повітря, вода, небо, речі, будинки, іграшки, ласощі, атракціони... Геть усе!

— Чудово! Хоч це й брехня, але ж від туристів не буде відбою! — зрадив Власник іграшок.— Віднині мій магазин називатиметься «Найіграшковіший»!

— А мій — «Найсолодший»! — вороже зиркнув на сусіда гладун.

Кожен з багатіїв давно мріяв стати володарем Квітанії, чекав лише нагоди, щоб здійснити цю мрію.

За кілька місяців квітанські пани побудували біля своїх магазинів хмарочоси — і тисячі іноземних багатіїв з'явилися на головній вулиці Квітанії. Генерал назвав її Неоновим проспектом.

Власники магазинів швидко збагачувалися і все дужче заздрили один одному. Кожному з них здавалося, що сусід заможніший від нього. Якщо один поклав до кишені хоч на кілька золотих монет більше, другий не спав цілу ніч. Кожен зі шкіри пнувся, аби іноземні багатії залишали свої гроші саме в його магазині, купували лише його вироби. Часто-густо це закінчувалося бійкою. Саме так трапилося і цього ранку.

ГЕНЕРАЛ «ЖАРТУЄ»

Торгівці, захопившись бійкою, навіть не чули першого пострілу Генерала, не бачили, як спорожніла вулиця. Тому Генералові довелося вистрілити вдруге — над самісінькими головами суперників. Перелякані, вони вмить стали на ноги. Їхні обличчя рясніли подряпинами і синцями, мов генеральський мундир — нагородами.

— Що трапилось?! Війна? Бунт? — затупотів маленькими ніжками Генерал. — Хто винен?

— Ця іграшка, — вказав пальцем на магнітофон Хазяїн ласощів.

— Заарештувати! — Генерал захопив магнітофон і сховав до кишені. Якщо йому подобалась якась річ, він завжди її заарештовував.

— Цілком справедливо, — зрадів Хазяїн ласощів.

— Пане генерал, нащо вам ця іграшка? Я зроблю для вас кращу... — спробував заперечити Власник іграшок.

— Кращі іграшки — бомби та гармати! — обірвав його маленький вусань.

Хазяїн «Найсолодшого магазину» зловтішно хихикнув:

— Цілком справедливо, пане Генерал. Краще купуйте у мене тістечка, шоколад, цукерки...

— Кращі цукерки — снаряди для гармат! — відповів Генерал. Тепер уже хихикнув Власник іграшок.

— Дозволю собі зауважити: це вже зовсім несправедливо! — образився гладун.

Тарганячі вусики Генерала роздратовано сіпнулись.

— Мовчати! Мені краще знати, що справедливо, а що — ні! Струнко! Праворуч! Ліворуч! Кругом! Кроком руш!

Товстун покiрно виконав усi накази i мовчки покрокував до свого магазину. Генерал розреготався.

— Праворуч, лiворуч, кроком руш... У вас це виходить просто чудово! — удавав з себе захопленого Власник магазину iграшок.

— Подобається? — посмiхнувся Генерал.

— Ще б пак!

— Тодi... — посмiшка раптом зникла з генералового обличчя. — Струнко!

— Що-що?

— Мовчати! Розстріляти!

Генерал так несамовито вигукнув це «розстріляти», що кумедна бiла Хмарка враз потемнiшала, а Власник магазину iграшок зблiд. Він тремтів i сiпався, наче iграшковий блазень на ниточцi.

Генерал знову зареготав i поплескав його по спинi:

— Я пожартував.

Власник магазину iграшок полегшено зiтхнув.

— Ото ж бо! — споважнiв Генерал. — Тримай, — простягнув він зарештований магнiтофон його власниковi. — Жартувати бiльше не будемо?

— Не будемо, не будемо, — улесливо вклонився багатiй.

— Тодi... Де моя Найбомбнiша бомба?

— Я поки що не змiг зробити для вас Найбомбнiшу бомбу, зате я придумав Найгарматнiшу гармату. Вона б'є без промаху.

— Щось новеньке... — зацiкавився Генерал. — Де вона?

Власник «Найіграшковішого магазину» торкнувся пальцем свого лоба:

— Отут.

Генерал звівся навшпиньки, підозріло оглянув велику лису голову Власника магазину іграшок, навіть помацав її для більшої певності, ніби там могла бути гармата.

— Не зрозумів...— грізно зашипів він.

— Гармата у мене в думках,— поплескав себе по лисині Власник іграшкового магазину.— Але якщо ви за неї добре заплатите, через дві години вона буде у вас.

— Заплачу. Скільки?

Побачивши, як Генерал зацікавився гарматою, багатій посміливішав:

— Десять тисяч золотих!

— П'ять і ні копійки більше!

— Десять і ні копійки менше!

— Якщо так,— тупнув ногою Генерал,— взагалі ані копійки. Я твою гармату не купую!

— Якщо так,— зовсім знахабнів торговець,— я продам її нашому генералові.

— Арештувати! Розстріляти! — вусаневе обличчя аж перекошилося від люті.

Власникові «Найіграшковішого магазину» нічого не лишалося, як тільки відступити:

— Я пожартував! Згоден на п'ять тисяч.

— Якщо так, я теж пожартував,— заспокоївся Генерал.— Але щоб через дві години гармата була готова. Кругом! — наказав він.

Торговець мовчки попростував додому.

Генерал задоволено клацнув пальцями і пішов до Хазяїна «Найсолодшого магазину» добувати гроші.

— Слухаю вас, пане Генерал,— похмуро зустрів його Хазяїн.

— Як здоров'я, дорогенький? Руки-ноги не болять? Голова на місці? — почав вусань, не даючи вставити бодай слово.— Тістечка не вибухнули? Цукерки не поіржавіли? От і добре. Бо я думав, ти на мене образився. Праворуч, ліворуч, кругом... Це я пожартував! Смішно, правда?

— Смішно,— погодився гладун. Але обличчя його було таке кисле, наче він з'їв лимон.

— От бачиш, взяв... пожартував. Ну й жарти у мене, правда?— зареготав вусань.— А я ще й не так умію...— Генерал враз перестав сміятися.— Дай п'ять тисяч.

Це вже не жарти. Тому Хазяїн «Найсолодшого магазину» вирішив усе перевести саме на жарт:

— Як дотепно! Вам би все жартувати, а в мене — робота. Робота! — заметушився гладун, злегка підштовхуючи гостя до дверей магазину.

Та Генерала виставити не так просто:

— Повторюю, мені потрібні п'ять тисяч!

— Та що ви, пане Генерал! — вдавав ображеного Хазяїн.— У мене такі витрати, такі витрати... Одній лише дівчинці плачу цілих дві мідні копійки на день...— заскиглив він.

— А скільки тисяч кладеш у кишеню?

— Брехня! Це вигадали злидарі! Вони заздять мені! Повірте, у мене таких грошей немає!

— Тоді я пішов.— Генерал зробив кілька кроків, удаючи, що справді йде.— Але запам'ятай! Захищати своє доведеться тобі самому,— погрозливо кинув він.

— Чому самому? Чому самому? Зачекайте!

Зляканий Хазяїн солодкого магазину схопив Генерала за рукав.

— Ви мене не так зрозуміли. Я хотів сказати, що у мене таких грошей нема... при собі,— викручувався він.— Але через три години я їх принесу.

— Через дві! — наказав Генерал і вийшов з магазину.

«Подумаєш, Генерал знайшовся! — обурювався Хазяїн, залишившись на самоті.— П'ять тисяч йому потрібно! Коли я стану найбагатшим багатієм, я куплю сто таких генералів! Тисячу! За ті самі гроші».

ЛЯЛЬКА І ГЕНЕРАЛЬСЬКА ІГРАШКА

Поки Хазяїн «Найсолодшого магазину» розмовляв з Генералом, на подвір'я будинку пробрався Малюк.

— Крихітко! Гей, Крихітко! — тихо покликав хлопчик.

У розчинене віконце, розташоване майже над самою землею, визирнула Крихітка і легко зіскочила у двір.

— Поглянь...— Малюк дістав із кишені щось загорнуте у білу ганчірку.

Крихітка обережно розгорнула ганчірку і не повірила своїм очам:

— Лялька... Справжня лялька.

— Я її сам зробив,— гордо промовив хлопчик.— Для тебе.

— Для мене?..— розгубилася Крихітка.— У мене ще ніколи не було справжньої ляльки.

— А ось тепер є!

— Спасибі, Малюк!.. Вона така гарна.

— Це тому, що ця лялька дуже схожа на тебе,— усміхнувся хлопчик.

— А як її звати?

— Не знаю.

— Хіба ляльки можуть жити без імені? Ми назвемо її... Ой, вона плаче! — раптом вигукнула Крихітка.

— Хто? — не зрозумів Малюк.

— Лялька. Хіба ти не чуєш?

— Ні. Тобто...— виправився він.— Звичайно, чую.

Дівчинка усміхнулася хлопчику і заходилася заспокоювати ляльку.

— Не плач, моя маленька, не плач. Краще з'їж цукерку! Правда, смачно? — Вона погладила ляльку по голівці.— Чому ж ти знову плачеш? Хочеш погойдатися на гойдалці?

Крихітка прислухалась і, ніби справді почувши відповідь, сказала Малюкові:

— Вона хоче, щоб ми погойдали її на гойдалці!

І діти, посадовивши ляльку на долоні, почали її гойдати, наче долоні — справжня гойдалка.

— Вгору! — весело вигукував Малюк.

— Вниз! — в тон повторювала Крихітка.

— Вгору!

— Вниз!

Навіть Хмарка, котра згори спостерігала за дітьми, усміхнулася. І від тієї усмішки відразу ж посвітлішало довкруги.

Малюк усе вище й вище розгойдував уявну гойдалку.

— Що ти робиш? — зойкнула Крихітка.— Хіба можна так гойдати? Вона ж злякається!

Дівчинка обережно взяла ляльку на руки і ніжно погладила її

— Не бійся, маленька, адже я з тобою. Ну-ну, заспокойся, не плач. А зараз — спати. Заплющ оченята... Ось так, молодець...— І почала колисати ляльку.

Хмарка знову усміхнулася, стало ще світліше. Це тому, що хмарки і люди дуже схожі: коли людина похмура — навколо неї стає хмарно, а коли вона усміхається — відразу ясніє.

Раптом Хмарка насторожилася, бо з «Найіграшковішого магазину» почувалася лайка:

— Де той ледар? Де негідний хлопчисько?

— Хазяїн! — схопився Малюк і побіг до будинку.

Крихітка сховала ляльку і через віконце повернулася в «Найсолодший магазин».

На порозі магазину іграшок Малюка зустрів розлючений Власник:

— Нероба! Ледар! Якщо через п'ять хвилин усі інструменти не будуть на майданчику, я тебе вижену з роботи!

Треба сказати, що в будинку Власника іграшок, крім магазину, знаходилася ще й майстерня, де зберігались усякі інструменти. А за

будинком — невеликий, оточений огорожею майданчик. Там Хазяїн виготовляв різні речі, які йому замовляли багатії-туристи.

Малюк побіг за інструментами, а Власник «Найіграшковішого магазину» вийшов на майданчик і почав розкладати металеві деталі, які йому щойно привезли з фабрики.

У дверях майстерні з'явився Малюк. Він ніс великі важкі молотки та гаєчні ключі.

— Швидше! Швидше! Плетешся, як сонна муха! — гримнув на нього Власник магазину іграшок.— За що тільки я тобі гроші плачу?

Він узяв ключа і почав щось майструвати. Але через кілька хвилин роздратовано закричав Малюкові:

— Ти що там, спиш? Ящики! Мені потрібні ящики!

Хлопчик поспіхом витягнув на майданчик два важелезні дерев'яні ящики з інструментами. Раптом він поточився і впав.

— Не можу. Більше не можу...— шепотів Малюк, лежачи на землі.

— Не можеш працювати — забирайся геть! На твоє місце сотня інших знайдеться!

— Не треба! Я зараз...— Хлопчик зібрався на силі, підвівся і потягнув ящики далі.

Коли інструменти вже були на місці, Хазяїн гримнув на Малюка:

— Йди мити підлогу!

Хитаючись від втоми, хлопчик попрямував до будинку.

«Нероба! — бурчав сам до себе Власник магазину іграшок.— Всі навколо — нероби! І цей! — подивився він у бік «Найсолодшого магазину».— І цей! — перевів погляд на фортецю.— Теж мені — командир! Ось зроблю найроботніших роботів — вони всіх вас примусять працювати! На мене. Безкоштовно!»

Минув якийсь час. Малюк закінчував прибирати в будинку, аж знову:

— Гей, хлопчисько! Принеси довгого ящика! Тільки обережно!

Хлопчик ледве підняв ящика і попрямував із ним на майданчик. А там уже виблискувало чорною фарбою якесь потворне металеве чудовисько.

— Що це?!

— Іграшка для Генерала,— криво посміхнувся Власник.

— Вона схожа на гармату...— Малюк злякано подивився у її велике чорне жерло.

Власник магазину іграшок дістав із ящика важкий блискучий снаряд і почав заряджати гармату. Та раптом помітив, що хлопчик уважно стежить за ним.

— Ти чого тут стоїш? — гаркнув він на Малюка.— Гайда підмітати вулицю!

ЯК УРЯТУВАТИ СОНЦЕ?!

Над Неоновим проспектом нарешті засяяло сонце. Мертвий асфальт ураз ожив, коли на ньому забігали веселі сонячні зайчики. Вони не любили нудьгувати в темних незастигнутих кімнатах хмарочосів. Сонячні зайчики замешкали навколо Малюка, що саме підмітав асфальт, ніби кликали його пограти з ними у квача. Хлопчик поклав на землю мітлу і спробував упіймати одного з них. Але зайчик вмить відскочив убік. Малюк кинувся до другого. Той також утік. Зайчики застрибали з утіхи. І почалося... Забувши про втому,

хлопчик весело ганявся за ними по всіх закутках вулиці. Навіть Хмарці закортіло спуститись на землю і трохи побавитись разом із ними. Але вона вчасно згадала, що хмарки по землі не бігають.

Сонце було в зеніті, коли з фортечної брами вийшов Генерал. Малюк зітхнув, з жалем зиркнув на своїх нових друзів і, схопивши мітлу, заходився підмітати біля будинку.

— Пане Генерал, пане Генерал!..— ще здалеку загукав Власник магазину іграшок.— Погляньте-но, яка красуня!

Генерал обійшов навколо гармати, помацав її.

— Так... Непогана...

— Як це непогана?— обурився Власник іграшок.— Чудова! Найчудовіша! Останнє слово військової техніки! Найгарматніша гармата! Платіть п'ять тисяч — і вона ваша.

На фортеці вибив годинник, і з дверей «Найсолодшого магазину» вибіг Хазяїн ласощів.

— Де гроші?— нетерпляче спитав Генерал.

— Ось...— тяжко зітхнув гладун і простягнув шкіряний мішок.— Якраз п'ять тисяч золотих. Можете перерахувати.

— Віддай йому.— Генерал показав рукою на Власника «Найіграшковішого магазину».— Хай сам рахує.

— За що це?! — заволав Хазяїн і притиснув гроші до грудей. Адже золото він любив понад усе.

Генерал висмикнув мішок з тремтячих рук гладуна і, щоб хоч трохи вгамувати його, пояснив:

— Твій сусід зробив для мене гармату, яка б'є без промаху.

— Поки що вона вдарила по моєму гаману,— втираючи сльози, прошепотів Хазяїн ласощів. Адже найбільше горе для товстосумів — віддавати гроші.

Генерал простягнув мішок Власнику іграшок.

— Зупиніться!— закричав гладун.— Ви впевнені, що ця гармата справді влучає без промаху?!

Як йому хотілося відтягнути хвилини прощання із своїм золотом!

— Не слухайте його!— звернувся до Генерала Власник «Найіграшковішого магазину».— Просто йому шкода цих грошей. А моя гармата справді Найгарматніша! Вона влучає в будь-яку ціль...

— Так уже й у будь-яку? — перебив його товстун.— Щось не віриться!

— У будь-яку ціль з якої завгодно відстані.

Мружачись од сонячних променів, Хазяїн «Найсолодшого магазину» гарячково вигадував чергову каверзу.

— Тоді...— Він подивився на небо і, посміхнувшись, єхидно додав: — Поціль у Сонце!

— І поцілю! — впевнено відповів суперник.

Генерал відразу повеселішав.

— Це діло! Хвалю! — Він задоволено поплескав гладуна по спині й, розправивши свої тарганячі вусики, наказав: — У Сонце! Вогонь!

У цей час хлопчик підмітав вулицю поблизу майданчика і ненароком почув розмову. «Сонце! — аж перехопило йому подих.— Вони хочуть убити Сонце!»

Не роздумуючи, хлопчик побіг до будинку. Треба було якось рятувати Сонечко. І в ту мить, коли Генерал націлив гармату в небо, над майданчиком пролунало:

— Зачекайте!

Багатії здивовано озирнулися.

— Пане Генерал, зупиніться! — гукав з порога будинку хлопчик.— Вас усіх кличуть до телефону! Терміново!

Коли Генерал, Власник і Хазяїн зникли в дверях магазину, Малюк кинувся до гармати.

— Вони хочуть убити Сонце...— шепотів він, намагаючись витягнути снаряд.— Я ж обіцяв Крихітці... Настане день... Ми побіжимо до річки... Потім на луку... Ми будемо слухати пташок... Збирати квіти... А як же все це буде без Сонечка?..

Малюк раптом побачив,

що квіти щосили тягнуться до Сонця. Ніби хочуть вирватися з полону Неонового проспекту й полетіти в чисту небесну голубінь.

— Я зрозумів,— прошепотів Хлопчик.

Наступної миті він сховав у купі якогось сміття снаряд і кинувся до квітника.

— Ви чудово придумали,— повторював Малюк, обережно виймаючи з землі квіти. І вони схвально хитали голівками у відповідь.

Хмарка здивовано стежила за хлопчиком: він обережно взяв букет і замість снаряда у жерло гармати поклав квіти.

Все це відбувалося дуже швидко — саме стільки часу, скільки було потрібно Генералові та двом багатіям, аби переконатися, що ніхто їм не телефонував.

— Це ти вигадав?! — зарепетував Власник «Найіграшковішого магазину». — Ну, відповідай!

Малюк мовчав.

— Та він просто глузує з нас! — Від злості Хазяїн магазину ласощів ще більше роздувся.

— Глузує? З мене?! — Аж почервонів Генерал. — Заарештувати! У в'язницю його!

— У в'язниці цього хлопчиська доведеться годувати. Ні, краще викинути його на вулицю. Хай вмирає з голоду! — порадив Хазяїн «Найсолодшого магазину».

— Так-так,— підтримав свого суперника Власник іграшок. Адже всі багатії, коли йдеться про їхніх робітників, думають однаково. Тоді Хазяїн «Найсолодшого магазину» штурхонував Малюка рукою.

— Геть! — закричав він. — Геть звідси!

Хлопчик, не озираючись, пішов з майданчика.

— Продовжимо, — нагадав Генерал, коли Малюк зник.

— Справді, — підхопив гладун. — Ви ж мали бажання стріляти в Сонце!

Генерал повільно підійшов до гармати, прицілився і різко натиснув кнопку. І тут сталося неймовірне! Замість смертоносного снаряда з гармати вилетіли квіти. Вони прямували до сонця, розсипалися по небу. Їхні пелюстки, осяяні золотавим промінням, вигравали всіма барвами веселки. В небі запалав справжній, досі ще ніким не бачений фейєрверк з квітів.

Від несподіванки Генерал роззявив рота. Очі Власника «Найіграшківішого магазину» від жаху полізли на лоба. А його суперник так і сів на землю від подиву.

Першим отямився Хазяїн «Найсолодшого магазину».

— Я ж казав, що ця гармата взагалі не стріляє.— Він вихопив з рук Генерала свій мішок і побіг додому.

— Це... це... Нічого не розумію,— тільки й приказував Власник іграшок.

— Зате я розумію!— заревів Генерал.— Хотів обдурити?! Мене?! Найнепереможнішого Генерала?! Заарештувати! У в'язницю!

— Заарештуйте, заарештуйте,— під'юджував Хазяїн ласощів. Він саме вийшов із свого магазину.— Я вам давно казав, що це пройди-світ!

Власник «Найіграшковішого магазину» хотів було добряче віддухопелити гладуна, та раптом побачив якийсь відблиск у купі сміття.

— Що?! Я — пройдисвіт?! — Власник розгріб руками сміття і дістав звідти снаряд.— Ось! Дивіться! — Він знову вклав його в гарма-

ту.— Хтось витягнув з неї снаряд і зарядив квітами! Моїми квітами!

— Хто? Знайти! Заарештувати! — аж захлинався од люті Генерал.

Хазяїн «Найсолодшого магазину» не на жарт перелякався. Адже Генерал мусить захищати його багатства. Тому товстун гукнув Крихітці:

— Води! Принеси води! Швидше!

За мить Крихітка подала Хазяїну склянку з водою. Той вихопив її з рук дівчинки і влив у рота Генералові. Та не встиг отямитися Генерал, як розлютився Власник іграшкового магазину.

— Вона! Це зробила вона! — підскочив він до Крихітки і витяг з волосся дівчинки рожеву квітку. Ту саму, яку ще вранці подарував їй Малюк.

— Вона!— репетував Власник іграшок.— Обірвала всі мої квіти! Сховала мій снаряд!

— У в'язницю її! У в'язницю! — Генерал схопив дівчинку і потягнув до фортеці.

Та Крихітці вдалося вирватися з генералових рук; за мить вона зникла за рогом будинку.

— Тримай її! — закричали торговці і кинулися за дівчинкою.

ЧАРІВНА ХМАРКА

Той, хто хоч раз пройшов Квітанію з кінця в кінець, блукав лабіринтом її вузеньких, покручених вулиць, не міг не бачити пустиря. Там стримлять лише кілька гранітних брил — все що залишилось від величезної гори граніту, з якого в давнину була побудована фортеця. Навіть дерева не росли на цьому пустирі.

Раптом тишу розірвали крики:

— Де?! Де вона?!

На пустир вибігли захекані Генерал, Хазяїн «Найсолодшого магазину» та Власник «Найіграшковішого магазину».

Вони зазирали за кожную кам'яну брилу, але Крихітки ніде не було.

— Треба шукати там,— показав у бік товстий кондитер.

— Ні, там! — Власник іграшок махнув рукою в протилежний.

— А я піду туди,— хитнув головою в іншому напрямку Генерал.— Зустрінемося тут!

І всі троє розбіглися на-
всебіч у пошуках дівчинки.

Не встигла ще впасти
піднята ними курява, як
удалині показався Малюк.
Хлопчик повільно йшов ву-
зенькою кам'янистою
стежкою, похнюпивши го-
лову. А над ним, наче зача-
рована, все та ж кумедна
Хмарка пливла по небу. На
пустирі Малюк зупинився,
сів на невеличкий камінь
і важко зітхнув. Хмарка зу-
пинилася теж.

— Все... Далі йти нема
куди,— сумно подивився
хлопчик у бік міста.

З неба на землю впало
кілька краплин.

— Ось і дощ пішов...

Хлопчик знову зітхнув
і підняв комірець старої по-
латаної курточки.

— Це я плачу,— рап-
том почулося згори.

— Хто ти?

Малюк здивовано по-
дивився навколо, але ніко-
го не побачив.

— Я — Хмарка,— зно-
ву почулося згори.

Малюк недовірливо
глянув на небо:

— Хіба хмарки вміють
розмовляти?

— Я не звичайна Хмарка, я — чарівна.

— А чому ти плачеш? Тебе теж хтось образив? З неба ще дужче закрпало.

— Ніхто мене не ображав. Я плачу тому, що тобі погано.

— Погано...— витер очі Малюк і раптом усміхнувся крізь сльози.— А ти знаєш, удвох плакати веселіше.

— Вдвох завжди веселіше.

— Так...— погодився хлопчик.— А що ти вмієш робити?

— Все.

— А що ти любиш найбільше?

— Сонце. Адже це воно подарувало мені свою чарівну сонячну силу. А ще...— Хмарка позіхнула.— Я люблю спати, адже уві сні оживають різнокольорові казки. Вони бувають веселі й не дуже, але в них завжди все закінчується добре.

Малюк і Хмарка так захопилися розмовою, що вже нічого не помічали навкруги. Навіть Власника «Найіграшковішого магазину», що з'явився на пустирі.

— Хмарка розмовляє? — відкрив той рота від подиву і сховався за однією з кам'яних брил.

— Але нам не так уже й довго доводиться бачити сні,— зітхнула Хмарка.— На світанку вітер будить нас, і ми пливемо над Землею аж до пізньої ночі. Адже у чарівних хмарок дуже багато важливих справ.— Хмарка трохи наблизилася до хлопчика.— Скажи, в тебе є якась мрія? Чи бажання? Найголовніше...

— Нащо це тобі знати?

— Я його виконаю. Я можу виконати будь-яке бажання.

Цієї миті з пошуків Крихітки повернувся Хазяїн «Найсолодшого магазину».

— Будь-яке бажання! — Аж затрусився від заздрості він і сховався за іншою брилою.

— Кажі, Малюк. Я все виконаю, — повторила Хмарка.

Хлопчик сумно подивився на місто:

— Тоді зроби так, щоб у мене знову була робота. Адже я не маю за що жити...

— Ти хочеш працювати на Власника «Найіграшковішого магазину»? Чи на Генерала? Чи на Хазяїна «Найсолодшого магазину»?

Почувши ті слова, обидва торговці перелякано притиснулися до своїх брил.

— Ні-ні! — заперечив Малюк. — Тільки не це!

— Чого ж ти хочеш?

— Їсти! Я зранку нічого не їв.

— Ну, якщо це твоє найголовніше бажання, я його виконаю. Але запам'ятай: для кожної людини я можу виконати лише одне бажання, — попередила Хмарка.

— Тоді... — Малюк трохи замислився. — Я хочу, щоб у мене було багато різних іграшок. Я завжди мріяв про це!

Хмарка розчаровано зітхнула. Певно, вона чекала від Малюка іншого бажання.

— Іграшки?.. Будуть у тебе іграшки.

— Ні, стривай! — зупинив її хлопчик. — Краще зроби, щоб у мене було багато тістечок і цукерок! Я їх ніколи не їв.

У цю мить на пустирі з'явився Генерал і теж сховався за однією з кам'яних брил.

— Не поспішай, Малюк, подумай краще,— порадила Хмарка.— З усіх бажань вибери одне, але найголовніше.

Хлопчик знизав плечима:

— Але ж бажань у мене так багато!.. Як же я здогадаюсь, яке з них справді найголовніше?

— Ти мусиш зробити цей вибір сам. Думай, Малюк.— Хмарка солодко позіхнула.— А я тим часом посплю. Пробач, але я сьогодні дуже рано прокинулася... Ой, зовсім забула! — раптом згадала вона.— Ось, тримай.

Тієї ж миті від Хмарки до самої землі простягнулася тоненька, мов павутинка, срібляста нитка.

— Візьми цю дощову ниточку. Доки вона буде у тебе — я з тобою,— промовила Хмарка.— Коли ж придумаєш своє бажання, розбудиш мене. Я його виконаю!

ВІЙСЬКОВА ХИТРИСТЬ

Щойно хлопчик устиг взяти кінчик сріблястої дощової нитки, як до нього кинулися товстосуми.

— Малюк, ріднесенький, повернися! — благав Власник магазину іграшок! Ходімо до мене!

— Не вір йому, хлопчику! — заступив дорогу сусідові Хазяїн «Найсолодшого магазину». — Обдурить! Йому не ти потрібен, а твоя Хмарка. Віддай її мені і бери всі мої цукерки!

— Пропустіть! Пропустіть! — спробував наблизитися до хлопчика Генерал.

Та суперники тільки зневажливо відмахнулися від нього, як від надокучливої мухи. Вони знову закружляли навколо Малюка, спокушаючи хлопчика іграшками та ласощами. Що їм якийсь Генерал, коли зараз кожен з багатіїв сподівався заволодіти Хмаркою і здійснити свої найпотаємніші бажання.

Генерал отетерів. Він не чекав такої зневаги до себе. Йому кортіло захопити чарівну ниточку Хмарки, адже у нього теж було своє найголовніше бажання. Та й щось комусь віддавати — не в його звичці.

— Не бійся, хлопчику! Я захищу тебе! — крикнув він Малюкові і накинувся на двох торговців.

Генерал, наче жук-рогач, міцно вчепився в суперників і потягнув їх у бік — подалі від хлопчика.

— Дурні ви! Дурні! — змовницьки зашепотів він, щоб не почув Малюк. — Треба не заважати одне одному, а разом відібрати хмарчину ниточку.

Товстосуми перелякано захитали головами:

— Страшно відбирати... Поки нитка у цього хлопчиська, він може зробити з нами все, що забажає.

— Тоді треба вигадати щось інше.

Торговці запитливо подивилися на Генерала.

Той почав щось шукати в своїх кишенях. Але нічого там не знайшов.

— От шкода! — скрушно розвів руками. — Всі свої військові хитрощі залишив удома!

— Ви тут порадьтесь, а я його затримаю, — сказав Генерал суперникам і побіг до Малюка.

— Хлопчику, хлоп'яточко, — несподівано засюсюкав він і, грайливо всміхаючись, застрибав на одній нозі. — Правда, смішно?

Малюк не відповів, тільки насторожено дивився на Генерала.

— Не бійся. Мені твоя Хмарка зовсім не потрібна. Адже я у тебе її не просив?

— Не просили... — тихо мовив хлопчик.

— Правильно! У мене й так усе є. Все-все. А тобі Хмарка, певна річ, потрібна.

Малюк зітхнув:

— Потрібна...

— Ось бачиш, тобі вона потрібна, а мені — ні! — намагався переконати його в цьому Генерал. — Ну, ти мене вже не боїшся?

Хлопчик не відповідав. Тоді вусань у військовому мундирі став рачки й закружляв навколо Малюка, тоненько повискуючи:

— Я дуже добрий! Гав-гав! Я жартувати люблю! Гав-гав!

Генерал із шкіри пнувся, аби тільки хлопчик довірився йому. Ото кумедне видовище: Генерал гавкає, наче пес! Навіть Малюк, забувши страх, засміявся.

— Ось бачиш, як я вмю жартувати? — звівся на ноги вусань. —

І взагалі, поки я з тобою, тебе ніхто й пальцем не торкне. Так що мене не бійся.

Генерал замислився. Точніше, зробив вигляд, що замислився.

— Це ось вони... Вони збираються відібрати у тебе Хмарку,— прошепотів Генерал і потягнув хлопчика до себе.— Ходімо, сам почувеш.

Вони підкралися до брили, за якою сховалися Власник магазину іграшок і Хазяїн магазину ласощів.

— Ні, я на таке не згодний! — почувся голос гладуна.

— Тоді зробимо інакше. Ти даси хлопчиську шоколадку, а я вихоплю нитку,— запропонував Власник «Найіграшковішого магазину».

Генерал потягнув хлопчика назад.

— Чув? — спитав він, коли вони відійшли подалі.

— Що ж мені робити?! — розгубився Малюк.

— Треба подумати...

Генерал замислився. Точніше, зробив вигляд, що замислився. У цю мить його груди розпирала радість. Спочатку він обдурив суперників, а тепер... Подумки Генерал уже тримав у руках нитку.

— Придумав! — він змовницьки підморгнув хлопчикові.— Мені твоя Хмарка ні до чого, еге ж?

Не відчуваючи пастки, Малюк ствердно кивнув головою.

— Так ось... Ти зараз даси мені свою Хмарку. Я схочу її у фортеці, щоб ніхто не відібрав. А коли надумаєш своє бажання — прийдеш і забереш. Згода?

— Але ж Хмарка казала...

— Ну, якщо ти мені не віриш...— не дав закінчити хлопчикові Генерал.— Хай ці двоє заберуть її. А я пішов.

Вусань зробив кілька кроків, ніби й справді збирався йти. Він знову вдався до своєї випробуваної військової хитрості.

Але Малюк того не знав і побіг за Генералом.

— Візьміть,— зітхнув Малюк і простягнув нитку Генералові.

Той схопив її тремтячими від хвилювання руками і, не озираючись, побіг до фортеці. За ним летіла сонна Хмарка. В цю мить вона бачила казковий сон, в якому всі були щасливі.

Малюк стояв і дивився в небо, аж поки не почувся вереск Хазяїна «Найсолодшого магазину»:

— Хмарка!.. Де Хмарка?

Малюк тільки всміхнувся у відповідь.

— Він віддав Хмарку Генералові! — Власник аж заскреготів зубами, побачивши в небі Хмарку, і разом з товстуном рушив до фортеці.

— У Генерала не заберете! — закричав їм навздогін Малюк і попрямував до міста, подумки перебираючи свої бажання.

Хлопчик повільно йшов вузькими вулицями. Навкруги ні душі. Малюк не знав, що саме на цей день призначено повстання. Усі дорослі мешканці Квітанії з нетерпінням чекали миті,

коли міський годинник виб'є сім разів, щоб піднятися проти ненависного Генерала.

Раптом Малюк зупинився. У дворі одного з будинків хтось плакав. Він кинувся туди.

— Крихітко?— здивувався хлопчик.— Що трапилось?

Крихітка — а це була вона — не відповідала. Тільки ще дужче розплакалася.

— Чому ти тут? Хіба тебе теж прогнав Хазяїн?— Малюк допоміг дівчинці звестися на ноги.— Крихітко, Крихітко, не плач! — даремно просив хлопчик.— Ну скажи, що мені зробити, щоб ти не плакала?

Він безпорадно озирнувся і випадково побачив у далечині сонну Хмарку. І тут його осяяла думка.

— Знаю! Знаю! Я придумав! — Він схопив за руку здивовану дівчинку.— Біжімо до Генерала!

ГОЛОВНЕ БАЖАННЯ

Саме у цей час Генерал наближався до фортеці. Ще кілька хвилин — і його давня мрія здійсниться. Давно, ще тоді, коли Генерал тільки-но захопив владу в Квітанії, він годинами дивився крізь бійниці фортеці на свою країну, наминав за обидві щок солодкі будинки, шоколадних людей, тістечкову землю і про більше навіть не мріяв.

Та за ці роки вусань з'їв так багато солодких міст, що Квітанія вже зробилася замалою для його великих апетитів. Адже всім відомо — апетит приходить з їжею. І Генерал, дивлячись у бінокль на сусідні країни, ковтав слину. Він мріяв про всесвітнє панування.

Однак, щоб вгамувати свої апетити, тобто заволодіти всім світом, Генералові були потрібні ще досі небачені найстрашніші бомби.

Захоплений своїми думками, вусань знаходився уже за кілька кроків од фортеці, коли його наздогнали суперники. Вони повалили Генерала, і всі троє клубком покотилися по асфальту.

Раптом з того клубка випав Хазяїн «Найсолодшого магазину».

— Не підходьте! — загорлав він до суперників. — Зараз я вас!.. — В руках у товстуна виблискувала срібляста дощова нитка.

Перелякані Генерал і Власник «Найіграшковішого магазину» змерли на місці, а Хмарка прокинулася й сумно подивилася вниз.

— Все, тепер я тут найголовніший! Праворуч! Ліворуч! Кругом! Струнко! — знущався з суперників товстун. — Тепер я стану найбагатшим багатієм! Я вам влаштую солодке життя!

Хмарка стала похмурою.

— Гей, Хмарко! Мені потрібне золото! Ріка золота, море золота!— загукав товстун, але раптом уявив собі море золота. Неосяжне! — Ні, не море! Діжку золота! — Хазяїн солодкого магазину окреслив рукою круг себе коло.— Отаку! Бездонну! Ти чуєш мене, Хмарко? — смикнув він сріблясту нитку.

Хмарка враз потемніла, загуркотів грім, і навколо товстуна почали швидко підніматися стіни діжки.

— Що... що ти робиш?! — закричав він.— Я тону!.. Тону в золоті!

Хазяїн «Найсолодшого магазину» з усіх сил намагався втриматися на поверхні безлічі золотих кульок, а кульки розсувалися під його вагою, наче пісок.

— Витягни мене звідси! — смикав він за нитку.

— Я можу виконати лише одне твоє бажання,— байдуже відповіла Хмарка.— Лише одне.

Гладун заплакав.

— Гей, сусіде! Пане Генерал! Врятуйте, придумайте щось!— кричав з бездонної діжки він.— Я тону-у-у...

— Віддай Хмарку!— одночасно вигукнули вони.

Нещасний товстун відпустив нитку, і золото назавжди поглинуло його.

Нитку встиг ухопити Власник «Найіграшковішого магазину».

— Назад! — наказав він Генералові.

— Все! Тепер я командуватиму! Мої роботи підкорять Квітанію! Нарешті тут усі будуть працювати тільки на мене. Безкоштовно!

Він смикнув за нитку.

— Гей, Хмарко! Мені потрібні роботи, які зможуть підкорити людей! Усіх людей!

Хмарка ще більше почорніла — поруч з Власником «Найіграшковішого магазину» сяйнула блискавка, а перед ним, наче з-під землі, з'явилися три роботи.

Були вони величезні, майже вдвічі більші за людину. Від їхніх важких металевих голів, тулубів, рук і ніг віяло нездоланною силою. Відполіровані до блиску сталеві очі випромінювали байдужість.

— Ти лю-ди-на? — по складах запитали роботи у Власника «Найіграшковішого магазину».

— Та вже ж не робот! — розлютився той.

— То-ді ми те-бе під-ко-рю-ва-ти-ме-мо.

Роботи схопили товстосума і розтягнули його, наче гумку.

— Що ви робите?— кричав він не своїм голосом.

— Ми те-бе під-ко-рю-є-мо.

— Відпустіть! Я — ваш хазяїн!

Але роботи його не слухали й чинили по-своєму.

Нарешті Власникові «Найіграшковішого магазину» вдалося вислизнути з їхніх обіймів. Він швидко поліз по Хмарчиній нитці вгору і за мить був уже високо над землею. Роботи спробували подертися за ним, але нічого не вийшло: надто вже тонка і слизька була дощова нитка. Тоді роботи почали її розгойдувати.

Власник іграшок ледве утримався, щоб не впасти вниз. Випадково він помітив Генерала, який зачався за рогом будинку.

— Генерале! Я подарую вам Найгарматнішу гармату, тільки знищіть їх!— почав він принизливо благати.

Але Генерал не відповідав. Він не хотів привертати до себе увагу страшних роботів.

Не відчуваючи втоми, металеві велетні розгойдували слизьку сріблясту нитку. Нарешті знесилений Власник «Найіграшковішого магазину» не втримався і каменем полетів у бездонну діжку. Жовті золоті кульки назавжди зімкнулися над його головою.

— Цьо-го під-ко-ри-ли! — Роботи вишикувались і, важко ступаючи, попрямували Неоновим проспектом.

Генерал кулею вилетів із своєї схованки і схопив нитку. Почувши її сріблястий дзвін, роботи озирнулися і помітили Генерала.

— Ти лю-ди-на?

Генерал, не відпускаючи Хмарки, щодуху побіг до фортеці. Але роботи швидко наздогнали його. Тоді він кинувся убік — на майданчик, де стояла Найгарматніша гармата. Майже не цілячись, переляканий Генерал натиснув кнопку. Пролунав постріл — і на його очах три роботи перетворилися на купу звичайного металевого брухту.

Міський годинник вибив сім разів. Генерал не знав, що то був знак до повстання. Тож вусань полегшено зітхнув і з ниткою в руках попрямував до своєї фортеці. По хисткій драбині він дістався на стіну. Перед ним, як на долоні, лежала Квітання, але Генерал уже бачив себе володарем усього світу. І навіть не звертав уваги на Малюка та Крихітку, які бігли до нього.

— Пане Генерал! —
ще здалеку радісно загукав
хлопчик.— Я придумав!
Придумав бажання!

Генерал відвернувся.

— Віддайте мені Хмарку!
Будь ласка, віддайте! —
благав Малюк.— Ви ж обі-
цяли...

— Я пожартував! —
розреготався вусань.—
Я взагалі люблю жарту-
вати!

Крихітка гірко запла-
кала. Хмарка вмить почор-
ніла.

— Не плач. Прошу те-
бе, не плач...— намагався
заспокоїти дівчинку Ма-
люк, хоч і у самого на очах
виступали сльози.

Та генералові було бай-
дуже. Що для нього сльози
якихось дітей, коли він
збирався підкорити увесь
світ!

— Гей, Хмарко! — за-
гукав Генерал.— Ти чуєш
мене?

— Чую, я все чую...—
зітхнула Хмарка.

— Мені потрібні Най-
бомбніші бомби! Бомби!

Почувши це, Малюк
побіг до драбини. За мить
він уже був на стіні поруч
з Генералом. Хлопчик вхо-

пив нитку, але сильним ударом Генерал збив його з ніг. Крихітка кинулася на допомогу Малюкові. Раптом її підхопили і понесли вперед дужі руки — це мешканці Квітанії йшли штурмувати фортецю.

— Бомби! Бомби! — прошипів переляканий Генерал.— Бомби! Негайно!..

І тоді Малюк щосили закричав Хмарці:

— А я хочу, щоб Крихітка ніколи не плакала!.. Щоб усі діти були щасливі!..

Загуркотів грім, і з Хмарки на Генерала посипалися величезні градини. Від несподіванки та болю вусань випустив з рук сріблясту нитку, і Хмарка, звільнившись, піднялася високо в небо.

Мешканці Квітанії ввірвалися у фортецю. Переляканий Генерал і його солдати розбіглися хто куди. Люди вітали одне одного з перемогою, танцювали, сміялися...

Крихітка ледве знайшла Малюка у цьому веселому натовпі...

— Ну от, діти, ви знову разом,— почувся голос Хмарки.— Здійснилося, Малюк, твоє головне бажання: тепер ні ти, ні ти, Крихітко, ніколи не плакатимете! Віднині ви самі господарі своєї країни — ви та інші хлопчики й дівчатка. Погляньте навкруги — тут усе ваше: будинки, луки, ріка, цукерки, іграшки, квіти!

— Дякуємо тобі, Хмарко! — сказали діти і засміялися на повний голос.

— Ні, мої маленькі друзі! — усміхнулася Хмарка.— Скажіть спасибі тим, хто не побоявся гармат. Та й ти, Малюк, молодець: справді знайшов найголовніше бажання. Коли дощ проливається на спрагле поле, він напуває не один, а багато колосків. І від твого бажання буде добре багатьом людям, а не тільки тобі.— Хмарка зітхнула.— На жаль, мені час рушати...

— Зачекай!— вигукнув Малюк.

— Краще лишайся з нами! — запропонували Хмарці мешканці Квітанії.

— Це чудово, я згодна! — зраділа Хмарка.— Адже ви ніколи не будете примушувати мене робити щось погане!

І Хмарка лишилася в Квітанії. Вона напувала поля і луки теплим дощем. Поливала вулиці міста, а під час спеки, коли висихала річка, наповнювала водою водосховище. Таке життя дуже подобалося Хмарці.

Тепер Малюк і Крихітка щоранку ходили до школи. А у вільний від навчання час розважалися в дитячому містечку, яке діти разом з дорослими побудували на місці фортеці. Чого тільки там не було! Маленькі будиночки, каруселі, гойдалки, дитячі автомобілі і театр ляльок! Коли актори грали виставу, в якій на сцені з'являлися кумедні ляльки, що зображали Генерала, Хазяїна Найсолідшого і Власника Найіграшковішого магазинів, діти сміялися особливо голосно. Бо знали, що вже ніколи в їхній країні не будуть панувати ці пихаті багатії. Діти сміялися тому, що були щасливі.

З М І С Т

Неоновий проспект	
	3
Малюк і Крихітка	
	4
Квітанські багатії	
	9
Хитрощі квітанських багатіїв	
	12
Генерал «жартує»	
	16
Лялька і генеральська іграшка	
	20
Як урятувати сонце?!	
	24
Чарівна Хмарка	
	30
Військова хитрість	
	34
Головне бажання	
	39

Литературно-художественное издание

Высоцкий Петр Ефимович
ПОЧЕМУ УЛЫБАЮТСЯ ДЕТИ

Повесть-сказка

(На украинском языке)

Для дошкольного и младшего школьного возраста

Художник Ширяев Владислав Григорьевич

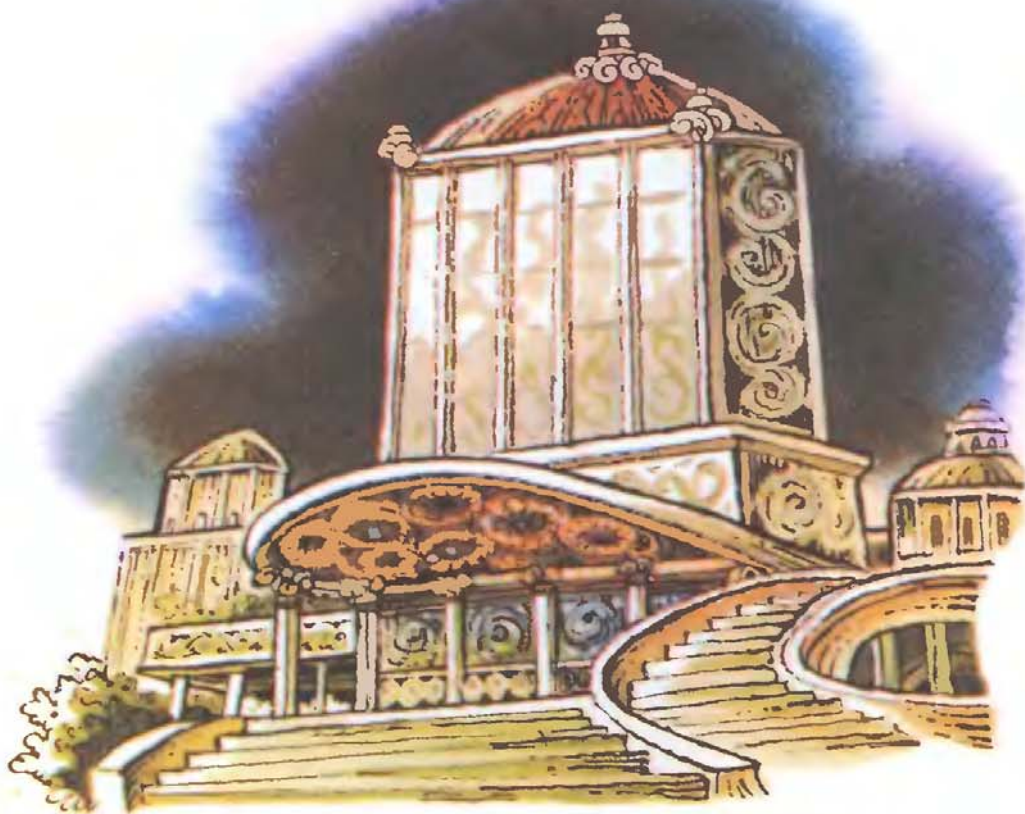
Киев «Взэлка»

Редактор Г. О. Перепада

Художній редактор В. А. Кавун

Технічний редактор С. І. Павлюк

Коректор Л. О. Юван

ИБ № 5272

Здано на виробництво 03.03.89. Підписано до друку 31.05.89.
Формат 70 × 100¹/₁₆. Папір офсетний № 1.
Гарнітура Таймс. Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 3,87. Умовн. фарб.-відб. 16,78.
Обл.-вид. арк. 3,53. Тираж 65 000 пр.
Зам. 9—947. Ціна 25 к.

Орден Дружби народів видавництво «Веселка».
252655. Київ, МСП, Мельникова, 63.

Головне підприємство республікайського
виробничого об'єднання «Поліграфкинг».
252057, Київ-57, Довженка, 3.

В $\frac{4803640201-007}{M206(04)-90}$ 97.90

ISBN 5-301-00717-3

© Видавництво «Веселка», 1990

7

